

1989 m. ● liepos 15 d. Šeštadienis ● Nr. 4 ●

LPS RADVILIŠKIO TARYBOS LEIDINYS

Kaina 20 kap.

GERBIAMI RADVILIŠKIEČIAI

Prieš jus — pirmasis LPS Radviliškio rajono Tarybos oficialus, ne „partizaniniu“ būdu išleistas numeris. Mūsų gimtajame rajone, kurį dar taip sunkiai pasiekia gaivūs pertvarkos vėjai, tai nėra jau toks didelis įvykis, tačiau rodo, kad net ir LKP Radviliškio rajono komiteto biuras, keletą mėnesių prieš taravęs tokiam leidiniui, bando žengti koją kojon su gyvenimu ir leisti įgyvendinti Konstitucijoje numatytą teisę į spaudos ir žodžio laisvę.

Rajone leidžiamas laikraštis „Mūsų kraštas“, kaip žinia, yra LKP Radviliškio rajono komiteto ir Radviliškio rajono LDT organas, kuris, mūsų manymu, gana vienašališkai, tik iš partinių pozicijų, ypač po LKP Radviliškio rajono 1989 m. kovo 30 d. plenumo, atspindi mūsų gyvenimo aktualijas, todėl reikalingas ir Sąjūdžio leidinys. Iš karto patyrimo žinome, kad ne vienas aštresnis straipsnis, perduotas rajoninio laikraščio redakcijai, buvo visų pirma derinamas su LKP rajono komitetu, o, neatsižvelgus į nurodytas pastabas, neretai nebuvo publikuojamas. Mes tikimės, kad galėsime spausdinti paties įvairiausio turinio ir problematikos straipsnius, nepriklausomai nuo to, kokio rango vadovai bus juose kritikuojami, aišku, laikantis įstatymų reikalavimų bei etikos normų.

Neturime jokių iliuzijų dėl galimos konkurencijos su oficialiąja rajonine spauda, nekeliame tokio tikslo, galų gale, tai ir neįmanoma, nes ten dirba apmokami žurnalistai profesionalai, turintys ilgametę patirtį, tuo tarpu mes — tik grupelė entuziastų, dirbančių laisvalaikio. Norėtume, kad šitai prisimintu

mėte, principingai ir reikliai vertindami mūsų leidinį.

Pagrindinį savo uždavinį matome žmonių sąmonės budime, siekiant padėti jiems atsikratyti į kraują įaugusios nužmoginančios baimės ir tapti tikrais savo krašto piliečiais, taip pat žadame informuoti apie svarbesnius Sąjūdžio gyvenimo įvykius.

Suprantame, kad, pradėdami leisti savo laikraštį, daug kuo išipareigojame prieš jus, mieli skaitytojai, ir tuo pačiu tikimės, kad paremsite šį mūsų darbą. Nuo jūsų aktyvumo žymiu mastu priklausys, koks bus mūsų laikraštis. Kviečiame aktyviau mums rašyti.

Straipsnių autoriams honoraras nebus mokamas o pajamos, gautos iš laikraščio leidimo, sudarys Sąjūdžio lėšas, ir bus naudojamos pagrindiniams siekiams ir visuomeniniams projektams įgyvendinti. Pirkdami brangoką mūsų laikraštį, jūs tuo pačiu savo lėšas aukojate Sąjūdžiui.

„Kelias“ — laisvas laikraštis. Tai įpareigoja mus dar labiau, negu išankstinė cenzūra.

Dėl įvairių priežasčių mūsų laikraščio tiražas yra ribotas ir leidinys gali pasiekti toli gražu ne kiekvieną rajono gyventoją, todėl perskaitytą laikraštį, neišmeskite, o perduokite paskaityti draugui, kaimynui, bendraminčiui.

Būsime laimingi, jei mūsų spausdintas žodis ras atgarsį jūsų širdyse ir tuo pačiu bent kukliu indėliu galėsime prisidėti prie mūsų Tėvynės Lietuvos dvasilio atgimimo.

REDAKCIJA

Tautos gedulo dienos

Prieš penkiasdešimt metų du didžiausi pasaulio istorijoje nusikaltėliai, Hitleris ir Stalinas, dalijosi pasaulį. Jų ministrų Ribentropo ir Molotovo pasirašytos sutartys ir slaptieji protokolai nulėmė Lietuvos, Latvijos, Estijos, likimą. Nuo mūsų visa tai buvo slepiama. Dar taip neseniai laikraščiai rašė, kad 1941 metais fašistinė Vokietija užpuolė Tarybų Sąjungą, tuo nutraukdama taikų kūrybinį darbą Lietuvoje. Daugelis tik neseniai sužinojome, koks tai buvo darbas, nes istorijos vadovėliai ir laikraščiai tarsi susitarę tylėjo apie 1941 metų birželio 14-tą ir tas dienas iki 1941 metų birželio 22-os.

Taip, tai iš tiesų didelė kūryba, per savaitę sunaikinti ir ištremti į Sibirą iš Lietuvos, Latvijos, Estijos 80000 piliečių. Tai šėtono kū-

ryba, paruoštos instrukcijos, numatyta ką ir kaip pakrauti, būtent PAKRAUTI į vagonus, numatytos vykdomų akcijų detalės, pasistengta, kad trėmimai vyktų sklandžiai. Tad leiskite paklausti poeto žodžiais —

Kieno klaida, kieno klasta,
kieno tikėjimas ar nuopolis,
kad bus klusni ir nekalta,
Tauta — kaip išvalyta moteris.

Kas naktį rankom nešvariom
Jos iščius šventvagiškai naršė?

Kas išprašė už kuriom
su savo vėliavom ir maršais?

Ką gerbiameji keturiasdešimtaisiais su gėlėmis sutikome? Juk tai raudonoji okupacija! O okupantas atėjo į mūsų šalį jau turėdamas didelį patyrimą. Rusijai socializmo statyba nuo 1918 metų iki 1940 metų jau buvo kainavusi 35 mili-

jonus gyvybių. Jeigu I-asis pasaulinis karas 1914—1918 metais žudė kas metai po pusę milijono, tai socialistinė revoliucija nuo 1918 metų iki 1940 metų naikino kas metai po milijoną su ketvirčiu.

Ar mes galėjome jungtis prie šios absurdo ir kančių šalies? Ar mes galėjome įstoti į tokią sąjungą, kurioje vien iš bado mirė tryliką milijonų? Ačiū dievui, Nepriklausomoji Lietuva tuo metu nebadau.

Manau, kad mūsų tėvai turėjo ausis ir akis, ir žinojo kas peršasi į draugus. Manau, kad ir negausūs tuometinės Lietuvos kompartijos nariai žinojo, kad po 1937 m. XVII Komunistų Partijos suvažiavimo išžudytas partijos išrinktas politinis biuras, sušaudyti beveik visi suvažiavimo delegatai, represuota 40.000 raudonosios armijos karininkų, žinojo, kad sunaikinti ar naikinami įžymūs Vokietijos,

(Nukelta 1 2 psl.)

Tautos gedulo dienai

(Atkelta iš 1 psl.)

Jugoslavijos, Lenkijos ir kitų KP vadovai, tame tarpe ir lietuviai Zigmangarietis.

Manau, kad laikas pripažinti, kad ir Lietuvos Kompartija, ir liaudis, buvo tik aktoriai ir žiūrovai 1940-1941-ųjų metų spektaklyje.

Tad kieno parėdymu pakrauti, perkrauti vagonai riedėjo į kančią, į žūtį? — okupanto ir jo lietuvių pakalikų!

Tūkstančiai Tavo vaikų, Tėvyne Lietuva, užmerkė akis lediniame Sibire, tūkstančiai žuvo čia, Lietuvoje. Už ką? Gal kas žino, už ką?

1941 metų birželio 14—22 dienos — tai tik įžanga. Atėjo kitas „geradaris“ — Hitleris, sunaikinęs 200.000 Lietuvos piliečių. 1944 metais grįžo Raudonoji Armija išvaduojoja. Deja, išvadavusi pamiršo išeiti ir ligi šiol pasiliko. Vieną okupantą pakeitė kitas, senas pažįstamas. Jau 1944 metų rugpjūčio—gruodžio mėnesiais, dar tebesitęsiant Antrajam pasauliniam karui, vėl prasidėjo tremtis.

1944—1959 metų laikotarpyje Lietuva neteko virš 500.000 gyventojų. Kaimynai latviai apie 36 proc. visų savo piliečių. Į Latviją pokario metais atvyko 2 milijonai imigrantų, nuolat gyventi pasiliko 1 milijonas. Kaip tai pavadinti? Gal draugiška Tarybų Sąjungos pagalba Pabaltijui? Tai genocidas ir kolonizacija, besitęsianti iki šiol atominių elektrinių, pramonės gigantų, tokių miestų, kaip Sniečkus, statybomis. Kiekviename rajone — kareivinės. Kad ir mūsų Linkaičiai, kiek ten lietuvių gyvena?

Ir šiandien politiniame Europos žemėlapyje nėra Lietuvos, Latvijos, Estijos. Atvykę į oro balionų šventę oreiviai iš Anglijos, Šveicarijos tik dabar išgirdo, kad yra tokia Lietuva su sostine Vilniu. Net Danijoje apie Lietuvą mažai kas girdėjęs. Išnykom iš politinio pasaulio

ne savo noru.

Vai Tėvyne, tu mano Tėvyne! Ne veltui Tauta gedulą dėvi, plaikstos mūsų trispalvės, perrištos juodais kaspinais.

Tik neaišku, ko gedi prie partijos, rajono Vykdomojo komiteto raudona Sąjungos vėliava.

Nejaugi ir Tarybų Sąjunga gedi? Gal jaučia, kad Lietuva slysta iš jos rankų. Ar tai uolūs instrukcijų vykdytojai visai prarado nuovoką? Ne veltui sakoma, kad pavergta tauta netenka pusės savo proto, sąžinės ir talento. Bet pavergėjai praranda viską.

Absurdiškos socializmo dogmos sukūrė 18 milijonų biurokratinę-nomenklatūrinę sistemą. Maždaug po prižiūrėtoją septyniems darbužmonėms. O tos biurokratijos išlaikymas TSRS atsieina 59 milijardus 400 milijonus rublių per metus. Stai tokia mūsų prievartos kaina. Tai dešimtoji vargano biudžeto dalis! Tokia biurokratų armija sukūrė ideologinės prievartos sistemą, kuri tobulai luošino ir luošina mus. Išaugo susvetimėjusių žmonių karta. Keliaklupsčiavimas prieš tariamai galingesnę, niekinimą silpnėsni — tai tarybinės santvarkos pasiekimas, nes... „dvasią engė kaip šunį, mokė tylėti, kalbėti paikai... Kaip atauginti sielos viršūnę, metų metais kapot: ir degintą? Kaip atitiesti sielos kamieną, piktnedžio skiepiui kreivam pasipriešinti?“

Pakelkime galvas. Juk mes savo Tėvynės šeimininkai.

Sia Tautos Gedulo dieną paklauskim, kas mus reabilituoja? Kodėl reabilituoja? Kas čia nusikaltėli, o kas auka? Ar neatrodo keista, kad nusikaltėliai tapo ištisos tautos ir jas dabar reabilituoja. Tai gal atvirkščiai, tegul Tarybų Sąjunga prašosi atleidimo. Žinoma, jeigu už žmogžudystes atleidžiama. Ką reabilituosime už 1956 m. įvykius Vengrijoje, 1968 m. — Čekoslova

kijoje, ką reabilituosime už dešimt metų trukusį karą prieš Afganistano liaudį, už kruvinąjį 1989 m. balandžio 9-tos sekmadienį Tbilisyje? Gal pasakysime, kad tos tautos nusidėjėlės, kad joms taip ir reikėjo?

Ar galima tikėti socializmu, kol egzistuoja specialios paskirties kariuomenės daliniai, kol suvereniose valstybėse stovi okupacinė kariuomenė, kol Sąjunginės žinybos nepaiso respublikos interesų.

1989 m. gegužės 13-14-tą dienomis Taline įvykusi Baltijos Asamblėja pareikalavo TSRS Aukščiausiosios Tarybos pripažinti stalinizmo politiką genocidu. Trys Baltijos tautos — Lietuva, Latvija, Estija — pareiškė pasauliui; kad reikia Valstybinės Nepriklausomybės. Šių metų gegužės 18-tą dieną Lietuvos Aukščiausioji Taryba priėmė Nepriklausomybės Deklaraciją ir svarbias Konstitucijos pataisas, ypač 70-tą straipsnį, skelbiančią mūsų įstatymų viršenybę prieš sąjunginius. Tai konstitucinė Nepriklausomybė, žinoma, iki pilnos Nepriklausomybės dar ilgas erškėčiais klotas kelias. Bet jis realus jis matomas.

Atgimsta buvusios Nepriklausomos Lietuvos partijos: demokratų, krikščionių demokratų, socialdemokratų, organizacijos — skautai, jaun lietuviai, ateitininkai, vyksta suvažiavimai.

Pagaliau mes visi suprantame, kad be mūsų širdžių šilumos ir rankų — niekas kitas Tėvynės nepakels.

Pagaliau, kaip niekad aiškiai suvokiame, kad mūsų LIKIMAS — tai LIETUVOS LIKIMAS.

Ir mes šventai tikime, kad su kursime tokią Lietuvą, iš kurios niekas niekur nebus vežamas, tremiamas, iš kurios niekam nereikės bėgti. Lietuva bus tokia, į kurią galės sugrįžti visi po platų pasaulį išblaškyti jos vaikai. Tegu padeda mums Dievas ir viso pasaulio geros valios žmonės!

Tegyvuoją Nepriklausoma Lietuva!

A. STANCIKAS

DVASINIS ATGIMIMAS

BAZNYČIA visais laikais vadovavosi Kristaus mokslu, rūpinamasi vesti žmones dvasinio gyvenimo keliu. Mūsų Tėvynės Lietuvos dvasinis gyvenimas buvo pasiekęs aukštą lygį Lietuvos Nepriklausomybės metais, kai buvo absoliuti religijos laisvė. Dvasingumas pasireiškė nuosirdžiu dalyvavimu sekmadieniais bažnyčiose šv. Mišiose, litanių giedojimu gegužės ir birželio mėnesiais, miestuose rinkdavosi į bažnyčias, o kaimuose — į didesnes sodybas, ir giesmės skambavo per ištisus kaimus. Mūsų Tėvynėje Lietuvoje klestėjo teisingumas, nes nei fabrikai, nei įmonės neturėdavo sargų ar kontrolierių, ir žmonės nieko neimdavo ir nieko nevodavo.

Pokario metais dvasinis gyvenimas buvo vis labiau slopinamas. Bet atėjo 1950—1970 m., kada išvyravo prievartinis ateizmas. Net vaikus krikštyti ar tuoktis bažnyčioje dalis žmonių pradėjo slaptai — miestiečiai kaimuose, o kaimiečiai — mieste, kad tik nesutikti

pažįstamų. Neseniai sutikau vieną mažos kaimo parapijos kleboną, ir jis pasipasakojo, kad per metus pakrikštytųjų tūkstantį vaikų ir su tuokėjų keturis šimtus porų jaunavedžių. Kodėl slaptai? Kodėl užkampyje? Ir į dvasinį gyvenimą veržiasi melas ir netikrumas. Bet tikinčiųjų yra! Daug yra!

1988-ieji metai — Sąjūdžio ir Lietuvos tautinio, kultūrinio ir religinio Atgimimo metai. Tikintieji pajuto tikėjimo laisvę, kurios neturėjo ištisus keturiasdešimt metų.

Vasario pradžioje iš Romos sugrįžo Jo Eminencija Kardinolas Vincentas Sladkevičius. Maskvoje jis buvo pakviestas aplankyti Kultūrai ir Religijai prie Ministrų Tarybos. Įgaliojimas kalbėjo: „Džiaugiuosi Lietuvos atgimimu. Greitu laiku aplankysiu Lietuvos vyriausybę, visus vyskopus ir pranešiu, kad nuo šių metų kunigai bažnyčiose gali

rengti katekizacijos pamokas taip, kaip jiems reikia. Šalia mokyklų, salėse arba bažnyčiose galės organizuoti tikėjimo pamokas mokiniams klasėmis“. Įgaliojimas toliau aiškino, kad ne tik leisime, bet ir įpareigosime kunigus klasėmis praveisti vaikams tikėjimo pamokas.

Atsiveria tikėjimo laisvės ir dvasinio atgimimo laikotarpis. Ir mes visi tuo turime pasinaudoti ir rūpintis savo ir artimųjų dvasiniu atgimimu.

S. m. Radviliškyje bus ypatingas įvykis: liepos mėnesio 16 dieną atvyks kardinolas V. Sladkevičius pašventinti naujosios suremontuotos bažnyčios ir ta pačia proga teiks Sutvirtinimo Sakramentą. Kardinolo atvykimas bus istorinis įvykis, nes Radviliškio mieste dar nėra buvęs Kardinolas per visą istoriją.

Kunigas L. VAIČIULIONIS

Birželio 18 LRS seimo sesija

Yra kaltė. 1989 m. birželio 14-ąją ją išsakėme, įvardijome. Yra kaltieji. Tik nereikalinga nauja „raganų“ medžioklė, nereikalingos perdėtos aistros. Atėjo toks laikas, kai visi vienodai esame vargšai. Yra vienas tikslas. Tad būkime vieningi.

1989 m. birželio 18-tą dieną LPS Seimas priėmė pareiškimą:

„Dėl Lietuvos valstybingumo atkūrimo raidos“.

1939–1940 m. išorinėms jėgoms aneksavus Lietuvos valstybę, lietuvių tauta priešinosi įvairiais būdais ir reiškė savo valią valstybės nepriklausomybei atkurti.

Paskelbus Tarybų Sąjungoje per-tvarką, susidarė sąlygos atsirasti Sąjūdžiui, kurio programoje Lietuvos valstybinio suvereniteto siekimas laikomas pagrindiniu tikslu.

Sąjūdžio Seimas 1989 m. vasario 16 d. deklaracijoje pabrėžė, kad Lietuvos valstybės, atkurto

1918 m. vasario 16 d., tarptautinis teisinis pripažinimas tebegalioja, ir, kad lietuvių tauta niekada nesusitaikė su nepriklausomybės praradimu. Seimas konstatavo Lietuvos žmonių siekį kurti laisvo tautos atsisprendimo sąlygas ir taikiu būdu žengti valstybinio suvereniteto atstatymą, neapsiribojant daliniais pasiekimais.

TSRS liaudies deputatų rinkimai parodė, kad Lietuvos visuomenė neremia LKP CK tezių apie Lietuvos suverenitetą TSRS sudėtyje.

Pasikeitusioje politinėje situacijoje 1989 m. gegužės 18 d. Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba priėmė deklaraciją, kurioje sakoma, kad:

— Lietuvos valstybė 1940 m.

buvo prievarta ir neteisėtai prijungta prie Tarybų Sąjungos;

— Lietuvos suverenitetas yra akivaizdus lietuvių tautos siekis;

— Lietuvos—Tarybų Rusijos 1920 m. liepos 12 d. sutartis nedėnonsuota ir tik ji nustato Lietuvos santykį su TSRS.

Prasideda valstybės atkūrimas. Seimas mano, kad okupacijos ir aneksijos padariniams panaikinti būtina, kad Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba priimtų nutarimą, skelbiantį 1940 m. rinkimus į Liaudies Seimą neteisėtais, o šio Seimo 1940 m. liepos 21 d. deklaraciją dėl „Lietuvos įstojimo į Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjungos sąstatą“ — negaliojančia.

— Pradėti derybas su TSRS dėl jos kariuomenės buvimo Lietuvos teritorijoje sąlygų ir jos palaispno išvedimo terminų;

— sušaukti visų Lietuvos politinių jėgų pasitarimą, skirtą aptarti klausimą, kaip, išlaikant stabilią Lietuvos politinę situaciją, atkurti nepriklausomą valstybę.

Norisi pacituoti istoriko Antano Tvlos žodžius: „1941, 1945 1952 m. trėmimai vyko, kai buvo Lietuvos vyriausybė, vadynsi save darbo žmonių valdžia, buvo Lietuvos Komunistų partija, kuri vadovavo visam politiniam ir ūkiniam gyvenimui. Per visą beveik 800 metų Lietuvos valstybingumo istoriją dar neturėta tokios jos vyriausybės, kuri būtų atstūmusi nuo savės šimtus tūkstančių savo tautiečių ir išvairiusi nėščias moteris, kūdikius, senelius, žemdirbius, amatininkus, mokytojus, kultūros darbuotojus, prekybininkus, versloininkus prie Laptevų jūros, į Krasnojarsko kraštą, Altajų, Komiją,

Igarką ir kitur, kur niekad lietuvių negyveno ir nesiruošia gyventi... Neteko girdėti, kad bent vienas Lietuvos valdžios atstovas būtų atsigulęs ant bėgių ir nepraleidęs tremtinių ešelono. Atrodo, kad jie nebūtų pasipriešinę, jei taip būtų pasielgta su visa Lietuvos tauta.“

Tokia buvo anų dienų realybė. O su kuo ir už ką šių dienų Lietuvos vyriausybė ir Lietuvos Komunistų partija?

LPS RAJONO SAJŪDŽIO TARYBA

Remdamiesi Rusijos Federacinės Socialistinės Tarybų Respublikos paskelbtąja visų tautų teise laisvai apsispręsti ligi joms visiškai atsiskiriant nuo valstybės, kurios sudėtyje jos yra, Rusija be atodairų pripažįsta Lietuvos Valstybės savarankiškumą ir nepriklausomybę su visomis iš tokio pripažinimo einančiomis jurinėmis sėkmėmis ir gera valia visiems amžiams atsisako nuo visų Rusijos suveriniteto teisių, kurių ji yra turėjusi lietuvių tautos ir jos teritorijos atžvilgiu.

Kad Lietuva buvo kuomet priklausiusi Rusijai, tas faktas neuždeda lietuvių tautai ir jos teritorijai jokių pareigų Rusijos link.

1920 m. liepos 12 d.

I. TSR vardu...

Mažamečio Viktoro Adomaičio ir jau gerokai imitusive Edmundo Usevičiaus konfliktas, prasidėjęs 1988 m. lapkričio 3 d., pagaliau pasibaigė 1989 m. biržely. Ko susipyko du to paties bendrabaučio vyrai? Gerokai įkaušęs didysis, pakeliui į savo kambarį patėmijo foje žaidžiančius vaikus ir malonumo bei tvarkos dėlei liepė išsirikiuoti. Mažieji kaip žvirbliai šmukr štelėjo į kampus, o Viktoras nespėjo. Kaimynas čiupo jį už krūtinės ir pakėlęs į viršų, teškė ant grindų. Kodėl! Kas čia sugaudys. Buvo įkaušęs, buvo įkarsus. Tiek narsus, kad atvykusių trijų milicijos pareigūnų į namus neįsileido, ir tie nieko nepešę grįžo į VRS. Matyt iš įpročio, nes jis įpratęs nėsiskaityti nei su žodžiu, nei

su veiksmu, apie ką liudija ir ji charakterizuojanti medžiaga Žemės ūkio mašinų gamyklos kadru skyriuje: ne kartą pabuvojęs med. blaivykloje, baus-tas už kontrolinės išplūdimą ir apstumdymą darbe, už chuliganiškus veiksmus prieš inžinerijos technikos darbuotojus ir pagaliau už pasirodymą darbe neblaiviam atleistas... Toks žmogus yra Edmundas Usevičius, dabar dirbantis RSO—1. Ir gaila, kad mažametis Viktoras šito nežinojo, o teisėjui A. Dulkinui šitų žinių irgi neprireikė. Ką gali žinoti su tokiau? Įkauš kokia dieną, sutiksi kur nuošaliai kampely, toli nuo žmonių akių, tarkim, prie tvenkinių Arimaičiuose, kur vyrai mėgsta buvoti, rankoje tik meškėrė, o šalia E. Usevičius... Ir

ką gi?! Kas kas, o jau teisėjai turi patirties ir žinių, kaip tokiais atvejais gali būti. Todėl charakterizuojančios medžiagos nerinko, suaugusių liudytojų į teismą neįskvietė, tiesa, mažojo mamytė užsiminus, kad būtų neblogai šalia vaikų ir suaugusių liudytojų pasikviesti, geranoriškai leido — pasikviesk, girdi, pati pasikviesk, nors šaukimą atvykti į teismą išduoti nesiryzo. Advokatė teisėjui pasirodė irgi nereikalinga, todėl į motinos perspėjimą, kad, atidėjus bylą nagrinėti kitai dienai, advokatė negalės dalyvauti, teisėjas A. Dulkinas nekreipė domės. Negalės — nereikia! Prokuroras, prasidėjus motinos teisybės paieškoms, labai stebėjosi mažamečio sužalojimu. Sakė, tokio atvejo Radviliškyje dar nebuvo, kad suaugęs vyras — mažą vaiką... Bet teismo metu tas nusistebė-

(Nukelta į 4 psl.)

LTSR vardu...

(Atkelta iš 3 psl.)

jimas jau buvo atslūgęs ir prokuroras turbūt jau stebėjosi kitais reiškiniais, nes teisme nei jis, nei jo pavaldiniai nedalyvavo. O gaila! Teisme buvo įdomu. Jeigu prokuroras būtų dalyvavęs, pamatyti, kaip uoliai buvo nagrinėjama byla. Ne pro šalį tą būtų buvę stebėti ir Viktoro auklėtojai, gal reginys būtų pasirodęs įdomus ir advokatei. Ieškodamas nuginčijamų faktų, teisėjas A. Dulkinas teisme mažajam teisybės ieškotojui liepia parodyti, kaip jis nukrito Usevičiaus tėkštas ant grindų. Vaikas buvo paklusnus: atsigulė čia pat, kur iš baimės ant dar netvirtų gyvenimo kojų stovėjo. Teisėjas per stalą, žinoma, nematė, kokioje pozoje išsitiesė mažasis, ir teisybės negalėjo kaip reikiant nustatyti. Todėl paprašė prieiti arčiau, prie pat stalo, už kurio oriai sėdėjo pats ir tarėjos L. Jučaitė ir N. Andriuškienė, ir dar kartą paprašė pakartoti. Vaikas išsitiesė dar kartą. Dabar jau prie pat teisėjo kojų, todėl šis liko užganėdintas, aiškiai išvydęs faktą, ir patenkintas net nusišypsojo. Salėje sėdintys irgi pastebėjo, kad teisėjo „ekspe-

rimentas“ buvo efektingas — viskas aišku, jokios klastos ir fantazijos. Toks eksperimentas galėtų būti taikomas ir išžaginimo bylose. Parodyk, kaip, ką — ir gana! Dabar gi, girdėti, tokio pobūdžio bylose būna neaiškumų. Matyt, teisėjas A. Dulkinas tokius eksperimentus taiko dažnai, kad nepastebėjo ašaromis apsipylusios motinos, iš gėdos ir pažeminimo paraudusio vaiko ir iš netikėtumo sutrikusių jo draugų — liudytojų. Jam buvo svarbu tik kaltinamasis E. Usevičius. Todėl ir nubaudė visu griežtumu: perduoti Edmundą Usevičių, Zigmo, svarstyti Radviliškio miesto vykdomojo komiteto draugiškajam teismui, nes... E. Usevičius draugiškųjų teismų procedūrose jau turi patirties iš konflikto su ŽUMG kontroliere, kurią buvo išplūdęs ir apstumdęs... Atsakomybę sunkinančių aplinkybių — teisėjas neįžiūrėjo, nes nebuvo iškviėtės liudytojų, kurie patvirtintų, kad E. Usevičius buvo girtas. Tad ką gi... Vaikas, ačiū Dievui, nebuvo nei teisėjo sūnus, anei tarėjų, todėl E. Usevičiaus padaryta žala nebuvo labai pavojinga... Neužmušė gi... Uždėjo kaimynė šaltus komp-

resus, pavežėjo motina į Kauno Jašinsko klinikas ir lengvo kūno sužalojimo, kurį nustatė teismo medicinos ekspertai Šiauliuose, kaip nebūta. Vaikas, tiesa, dabar privengia didelių vyrų, šiek tiek įgijo baimės, kuri gyvenime praverčia, kartais šokteli iš miego... Betgi sveikas gyvas, vaikšto po tą patį bendrabutį, kuriame gimė ir štai jau dešimties metų baigia sulaukti.

Padavus kasacinį skundą, Lietuvos TSR Aukščiausiojo teismo teisminei baudžiamųjų bylų kolegijai, byla atnaujinta ir nagrinėta kita teismine sudėtimi. Dabar jau ižiūrėtas E. Usevičiaus girtumas, ir jo kaltė... Bet motiną ir visus, dalyvavusius teismo posėdyje, domino ne bausmės dydis, o tai, kad į gyvenimą ateinantis, bendrabučio foje ir koridoriuose augantis vaikas tvirtai žinotų: nors ir yra nedorų, neteisingų žmonių, yra teisybė ir ją galima atrasti. Ypatingai ten, kur rimti ir solidūs vyrai skaito nuosprendžius LTSR vardu... Šito nepajuto Adomaičių šeima ir tas pulkelis liudytojų — vaikų. Pasirodė, kad ir čia, teisybės sergėtojų karalystėje, tik įprastinė mums „Šaraškinio kontora“ ir neduok Dieve, su ja turėti reikalų...

A. JUODIS

Mokytojo smuikelis

Visuomet, kada praeinu pro šį namą Kęstučio gatvėje, širdis dažniau ima plakti. Tai mano buvusio mokytojo Kinčino namas.

1941 metų birželio 14 dieną vienas iš klasės draugų prabėgdamas šūktelėjo: „Mokytoją išveža!“ Prie mokytojo namų stovėjo kareiviai. Su ryšulėliais rankose išėjo mokytojo šeima — žmona, sūnus ir jis pats su smuikeliu rankose. Stovėdami nuosalyje mes verkėme. Atsigręždamas į praeitį, atmenu, kaip kantriai mokytojas mokė mus

lietuviškų dainų pritardamas smuikeliu. Labai noriai vaikai rinkosi į choro repeticijas, stengėsi nepapiktinti jo savo išdaigomis. Susirinkus tėveliams, choras koncertuodavo. Mums tai būdavo didelė šventė.

Mokytojo iškvipta meilė dainai lydėjo ir lydi mane iki šiai dienai. Dainavome lageriuose, gyvendami toli nuo gimtųjų namų, ir visada atrodydavo, kad dainoms pritardavo mokytojo smuikelis.

Mūsų mielojo mokytojo Kinčino nebėra. Iškilo kažkur jo atminimo kauburėlis, amžinai nuilto smuikelis... Bet nenutils jis dėkingų jam mokinių atmintyje.

Vytautas VAICEKAUSKAS

kariuomenę eisi! Apkasų reiksmę mokinių auklėjime gerai supranta mokyklos administracija, todėl nė nesirengia jų užkasti, nors tautinės mokyklos programos projekte sustiprintas karinis mokymas ir nenumatytas. Kadangi vaikai — gyvenimo gėlės, gėlynai ir žolynai prie mokyklų nereikalingi. Tegyvuoja amžiną karo stovį tarp mokytojų ir mokinių simbolizuojantys apkasai!

A. VANAGAITĖ

Kas užkas apkasus?

Prie II-os vidurinės mokyklos Radviliškyje visu gražumu puiškuojasi apkasai. Vaikams, nemačiusiems karo, tai puiki karo siaubo pažinimo vietelė. Atvedei, ir parodei. Žiūrėkit ir atsiminkit — mūsų Tėvynė, partijai ir vyriausybei vado-

vaujant, rūpinasi, kad niekada daugiau netektų išsikasti apkasų. Išnykus fizinėms bausmėms ir visu atkaklumu kuriant tautinę mokyklą, tie apkasai gera ir vyresniųjų klasių berniukų sudrausminimo priemonė. Nesimokysi — kasi apkasus! Į

Numerį spaudai parengė: G. BAGDONIENĖ, J. JASAITIS, A. STANČIKAS, S. ŽIAUNYTĖ.

Spauda — iškilioji, apimtis 0,5 sp. lanko. Tiražas 3000 egz. Rinko ir spaudė Šiaulių valstybinės spaustu- vės „Titnagas“ Radviliškio skyrius. V. Bernotėno 5. Užsak. Nr. 1636.